

УКРАЇНА

(19) UA (11) 59347 (13) U
(51) МПК (2011.01)
B23H 1/00МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ
І НАУКИ УКРАЇНИДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІОПИС
ДО ПАТЕНТУ
НА КОРИСНУ МОДЕЛЬвидається під
відповідальність
власника
патенту

(54) СПОСІБ ЕЛЕКТРОЕРОЗІЙНОЇ ПОСЛІДОВНОЇ ЧОРНОВОЇ ТА ЧИСТОВОЇ ОБРОБКИ ПОРОЖНИН

1

2

(21) u201013000

(22) 01.11.2010

(24) 10.05.2011

(46) 10.05.2011, Бюл.№ 9, 2011 р.

(72) БОКОВ ВІКТОР МИХАЙЛОВИЧ

(73) КІРОВОГРАДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХ-
НІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ(57) Спосіб електроерозійної послідовної чорнової
та чистової обробки порожнин, що включає засто-
совування для чорнової обробки електричної дуги
в поперечному гідродинамічному потоці робочої

рідини при силі струму 50...1000 А, який відрізня-
ється тим, що чистову обробку здійснюють неста-
ціонарним, наприклад, імпульсним, електричним
розрядом при силі струму значно менше 50 А з
періодичним релаксаційним прокачуванням робо-
чої рідини в штучно організованих паузах між ім-
пульсами, причому спосіб реалізують на одному
обладнанні, з одного встановлення електрода-
заготовки, одним або декількома електродами-
інструментами.

Корисна модель стосується електроерозійної
обробки і може бути використана в машинобуду-
ванні для послідовної чорнової та чистової оброб-
ки порожнин, зокрема, фасонних порожнин кува-
льних штампів.

Відомі аналогічні способи електроерозійної
послідовної чорнової та чистової обробки порож-
нин, які і для чорнової, і для чистової обробки за-
стосовують нестационарні форми електричних ро-
зрядів, наприклад електроімпульсна обробка [1].
Вони забезпечують високу якість і точність оброб-
леної поверхні.

Електрична енергія в аналогічних способах
обробки вводиться в зону обробки дискретно
(порціями) та з відносно великими паузами, вна-
слідок чого дані способи володіють низькою про-
дуктивністю обробки.

Відомий високопродуктивний спосіб електрое-
розійної послідовної чорнової та чистової обробки
порожнин, при якому і для чорнової, і для чистової
обробки застосовують електричну дугу в попереч-
ному гідродинамічному потоці робочої рідини (як
правило, органічного середовища) [2]. Так, при
чорновій обробки процес здійснюють при силі
струму 50...1000 А та швидкості потоку в торцево-
му міжелектродному зазорі не більш 2 м/с, що за-
безпечує, власне, високу продуктивність обробки
та невеликий (менше 1 %) відносний лінійний знос
електрода-інструмента. Перехід на чистову оброб-
ку порожнини здійснюється без зупинки процесу
обробки, шляхом плавної зміни режиму обробки:
процес здійснюють при силі струму від 1 до 50 А

та швидкості потоку більше 2 м/с. При цьому, шор-
сткість обробленої поверхні після чистового режи-
му менша шорсткості поверхні після чорнового
режиму.

Однак, відомий спосіб не забезпечує рівномір-
ну шорсткість торцевої поверхні та її величину
меншу Ra 6,3 мкм. Крім того, даний спосіб не за-
безпечує високу точність обробленої поверхні, так
як процес чистової обробки супроводжується ве-
ликим і нерівномірним зносом електрода-
інструмента (відносний лінійний знос графітового
електрода-інструмента значно перевищує 1 % і
залежить від швидкості робочої рідини в зазорі,
яка нерівномірна в напрямку прокачування).

Задачею даної корисної моделі є підвищення
якості та точності обробленої поверхні.

Дана задача вирішується у способі електрое-
розійної послідовної чорнової та чистової обробки
порожнин, при якому для чорнової обробки засто-
совують електричну дугу в поперечному гідроди-
намічному потоці робочої рідини при силі струму
50...1000 А, згідно корисної моделі, чистову оброб-
ку здійснюють нестационарним, наприклад імпуль-
сним, електричним розрядом при силі струму зна-
чно менше 50 А з періодичним релаксаційним
прокачуванням робочої рідини в штучно організо-
ваних паузах між імпульсами, причому процес ре-
алізують на одному обладнанні, з одного встанов-
лення електрода-заготовки, одним або декількома
електродами-інструментами.

На приведених фігурах 1, 2 наведено схеми
реалізації способу, що пропонується, на різних

(19) UA (11) 59347 (13) U

етапах обробки порожнини: на фіг. 1 - чорнова обробка порожнини; на фіг. 2 - чистова обробка порожнини.

На фігурах 3-4 наведені графіки зміни в часі t сили технологічного струму I (фіг. 3) та швидкості потоку в торцевому зазорі V (фіг. 4) протягом послідовної чорнкової та чистової обробки.

Електроерозійну обробку порожнини 1 в деталі 2 здійснюють графітовим електродом-інструментом 3 послідовно у два етапи (фіг. 1-4).

На першому етапі (фіг. 1) виконують чорнову обробку порожнини 1 електричною дугою 4 в поперечному гідродинамічному потоці 5 робочої рідини (звичайно органічного середовища) при силі струму I , що вибирається у межах 50...1000 А в залежності від площі обробки порожнини 1 в плані. При цьому дуга 4 живиться постійним струмом від зварювального випрямляча 6 з круто падаючою вольт-амперною характеристикою. Даний електричний режим дозволяє ввести в зону обробки велику потужність технологічного струму, і тим самим забезпечує високу продуктивність обробки, а вибраний гідродинамічний режим течії робочої рідини в міжелектродному зазорі, при якому швидкість потоку не перевищує 2 м/с, забезпечує невеликий (менше 1 %) відносний лінійний знос графітового електрода-інструмента 3 та інтенсивне вилучення продуктів ерозії 7 із зони обробки. Після видалення основного об'єму матеріалу порожнини 1 плавно зменшують технологічний струм до нуля та переходять до виконання другого етапу обробки.

На другому етапі (фіг. 2) здійснюють чистову обробку порожнини 1 нестаціонарним (імпульсним) електричним розрядом 8 (фіг. 3) при силі струму значно менше 50 А з періодичним релаксаційним прокачуванням 9 робочої рідини (фіг. 4) в

штучно організованих паузах 10 між імпульсами 8. При цьому джерелом живлення електричних розрядів (імпульсів) 8 є генератор імпульсів 11. Даний електричний режим чистової обробки порожнини 1 забезпечує рівномірну шорсткість обробленої поверхні 12, а вибраний пульсуючий гідродинамічний режим потоку, при якому в момент обробки рідина нерухома, забезпечує мінімально можливий і рівномірний відносний знос графітового електрода-інструмента 3 та вилучення продуктів ерозії в паузах 10 між імпульсами 8.

Слід відмітити, що і чорнову, і чистову обробку реалізують на одному обладнанні, з одного встановлення електрода-заготовки, одним або декількома електродами-інструментами, що доцільно.

Використання способу, що пропонується, порівняно з відомим, забезпечує оптимальне сполучення кількісних та якісних сторін процесу та дозволяє підвищити:

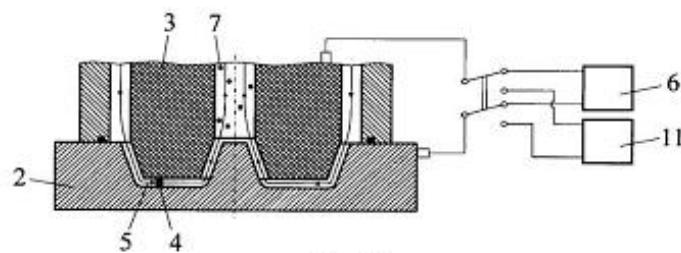
якість обробленої поверхні порожнини за рахунок формування рівномірної шорсткості та зменшення її величини з $Ra\ 6,3\ \mu\text{м}$ до $Ra\ 3,2\ \mu\text{м}$;

точність обробленої поверхні шляхом зменшення відносного зносу електрода-інструмента та забезпечення його рівномірності при чистовій обробки.

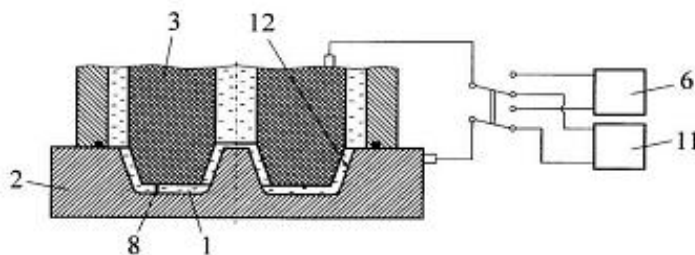
Джерела інформації:

1. Электроэрозионная и электрохимическая обработка. Расчёт, проектирование, изготовление и применение электродов-инструментов. Часть I. Электроэрозионная обработка. - М.: НИИМАШ, 1980. - 224 с. - С. 113, пункт 3.

2. Боков В. М. Размерная обработка электрической дугой фасонных полостей: Дисс... канд. техн. наук: 05.03.01. - Кировоград, 1985. - 195 с. - С. 143, табл. 4.3.

Фиг. 1

Фиг. 2

